

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av statistiklagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att statistiklagen ändras. Enligt förslaget fogas till lagen en bestämmelse om uppgiftsskyldigheten för dem som handhar offentliga serviceuppgifter. Enligt bestämmelsen gäller denna skyldighet uppgifter om ekonomin, producerad service samt de resurser verksamheten förutsätter och deras användning. Dessutom föreslås att de viktigaste uppgifterna om koncerner skall vara offentliga på samma sätt som uppgifterna om aktiebolag som ingår i en koncern och att uppgifter om produktion av offentlig service skall vara offentliga på

samma sätt som uppgifter som beskriver statliga och kommunala myndigheters verksamhet. Det föreslås också att en bestämmelse som ytterligare klargör genomförandet av Europeiska gemenskapens direktiv om den statistiska verksamheten fogas till statistiklagen. Ytterligare föreslås att förfarandet för sökande av ändring ändras i enlighet med förvaltningsprocesslagen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I 11 § statistiklagen (62/1994) anges skyldigheten för statliga myndigheter, näringsidkare, rörelse- och affärsidkare, yrkesutövare, kommuner och samkommuner samt sammanslutningar och stiftelser som inte eftersträvar vinst att trots sekretessbestämmelserna lämna statistikcentralen uppgifter om bl.a. den verksamhet de utövar och den produktion de bedriver. Staten och kommunerna har fört över produktionen av offentliga tjänster på privata serviceproducenter. De kan bl.a. hos privata inrättningar köpa de tjänster de erbjuder medborgare eller samfund. Aven i övrigt grundar sig de nya servicesystemen i större utsträckning än tidigare på privata serviceproducenters verksamhet. Privata inrättningar har inte någon uppgiftsskyldighet. Erhållandet av uppgifter från dessa har grundat sig på frivillighet.

I synnerhet till följd av utvecklingen inom utbildningssektorn har det uppstått nya, privata serviceproducenter. Det är i detta skede närmast fråga om privata läroinrättningar.

Uppgifter om den serviceproduktion dessa bedriver kan inte fås hos andra myndigheter. För att kunna göra upp statistik över offentliga tjänster behöver statistikcentralen få samma slag av uppgifter hos de privata serviceproducenterna som den får av statliga och kommunala myndigheter. Behovet utsträcker sig dock endast till uppgifter om sådana institutioner som producerar offentlig service enligt lag, förordning eller föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lag eller förordning. Av denna anledning föreslås att statistikcentralens rätt att få uppgifter utvidgas. Det föreslås att ett nytt moment fogas till lagen, enligt vilket uppgiftsskyldigheten skall gälla också dem som sköter offentlig serviceuppgifter enligt lag eller förordning eller föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lag eller förordning.

Enligt 17 § 2 mom. statistiklagen är uppgifter som beskriver statliga och kommunala myndigheters verksamhet offentliga. Enligt denna bestämmelse är uppgifter om statliga och kommunala myndigheters egen serviceproduktion offentliga. När nu staten och

kommunerna har fört över produktionen av offentlig service på privata serviceproducenter, är det nödvändigt att föreskriva att alla uppgifter som beskriver offentlig service är offentliga. En förutsättning för uppgifternas offentlighet är dock att uppgifterna också med stöd av övrig lagstiftning är offentliga. Detta motsvarar även vad som anges i rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik. Enligt förordningen kan sådana uppgifter för statistiska ändamål som hämtas ur källor som är tillgängliga för allmänheten disponeras av de nationella myndigheter som uppgör statistiken i den utsträckning den nationella statistiklagstiftningen tillåter. Offentliga är endast uppgifter om myndigheternas verksamhet samt i förslaget till 11 § 4 mom. nämnda uppgifter om offentlig service. Däremot är inte sådana uppgifter som gäller enskilda personer, företag eller andra enheter offentliga.

Enligt 17 § 3 mom. statistiklagen är uppgifter om företags och samfunds samt yrkesutövares bransch, var verksamheten är belägen, driftsställen, huvudsakliga nyttigheter, antalet anställda och omsättning samt ickande av utrikeshandel offentliga liksom de uppgifter som med stöd av lagen om utlämnande av affärs- och samfundssignum (1126/1990) är offentliga (uppgifter om affärs- och samfundssignum och deras giltighetstid, namn, språksignum, hemkommun och adress samt juridisk form). För att lagstiftningen skall vara så entydig som möjligt är det ändamålsenligt att i statistiklagen räkna upp de uppgifter som enligt ovan nämnda bestämmelser är offentliga i stället för att ge en hänvisning. Dessa uppgifter finns redan nu i statistikcentralens företags- och arbetsställeregister.

Då bruket av koncernen som företagsstruktur blir allt vanligare bör de uppgifter som förtecknats ovan också vara offentliga då det gäller koncerner och koncernförhållanden. I enlighet härmed skulle uppgifter om koncernförhållanden vara offentliga, vilket då avser uppgifter om de företag som ingår i koncernen och storleken av innehavet. Uppgifter som beskriver koncernförhållanden har fogats till företags- och arbetsställeregistret, men i avsaknad av en uttrycklig bestämmelse i statistiklagen kan statistikcentralen inte behandla dem som offentliga uppgifter. I handelsregistret, därifrån uppgifterna kommit, är de med stöd av handelsregisterlagen (129/1979) offentliga. Statistik-

lagen innehåller inte några bestämmelser om beslutsfattande i anslutning till framställning av statistik. I 3 § 2 mom. statistiklagen definieras de statistikförande myndigheterna. De är myndigheter som med stöd av uppgiftsskyldigheten eller på annan grund framställer statistik. I praktiken beslutar dessa myndigheter själva om vilken statistik de framställer. De statistikförande myndigheternas självständiga befogenheter grundar sig på kravet på ett opartiskt statistikväsen. Enligt nationell praxis fattar de myndigheter som framställer statistik också beslut om genomförandet av Europeiska gemenskapens direktiv om gemenskapsstatistik på nationell nivå. En bestämmelse som anger praxis är nödvändig, eftersom det har rått oklarhet om sättet för genomförandet och eftersom en sådan bestämmelse skulle utgöra en klarare grund för det nuvarande beslutsförandet också gentemot EU-kommissionen. Av denna anledning föreslås att en ny bestämmelse om det nationella förvaltningsförandet fogas till lagen som 19 a § 1 mom.

Den 15 mars 1997 trädde rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik i kraft. Förordningen är den första EG-rättsakt som motsvarar en nationell statistiklag. Förordningen skall tillämpas på sådan statistik som framställs enligt det statistiska program som gemenskapen gör upp för fem år i taget. På uppgörandet av all annan statistik tillämpas fortfarande den nationella statistiklagen till alla delar. Förordningen och den nationella statistiklagen innehåller delvis bestämmelser om samma saker, t.ex. skyldigheten att hemlighålla vissa uppgifter. Det finns inte några betydande skillnader mellan rådets förordning och statistiklagens bestämmelser. Eftersom dock både rådets förordning och statistiklagen delvis tillämpas på framställningen av statistik i enlighet med gemenskapens statistiska program, t.ex. bestämmelserna om uppgiftsskyldighet, föreslås att en ny tydliggörande bestämmelse om förhållandet mellan rådets förordning och statistiklagen tas in i 19 a § 2 mom. statistiklagen.

I 21 § statistiklagen ingår en bestämmelse om de kostnader som en statistikframställande myndighet är skyldig att betala uppgiftslämnaren ersättning för. Utgångspunkten är att en statistikframställande myndighet avgiftsfritt får de uppgifter som insamlats med stöd av uppgiftsskyldigheten. Vid insamlandet av omfattande uppgiftsmaterial av mass-

karaktär, såsom register, har det emellertid ansetts vara ändamålsenligt att ersätta de särskilda särkostnader som utlämnandet direkt orsakar. Särkostnader är de kostnader som är utförandet av endast i frågavarande prestationer. Paragrafens nuvarande lydelse är emellertid oklar och har i någon mån lett till tolkningssvårigheter. Därför föreslås att ordalydelsen ändras så, att den klart uttrycker vad paragrafen avser.

I 26 § statistiklagen ingår en bestämmelse om ändring i beslut som en statistikframställande myndighet har fattat. Med stöd av den gällande bestämmelsen söks ändring i alla beslut som myndigheter som framställer statistik har fattat hos högsta förvaltningsdomstolen. För att göra förfarandet för sökande av ändring mera enhetligt, föreslås att ändring i beslut som har fattats av en myndighet som framställer statistik skall sökas i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Detta innebär en ändring av nuvarande förfarande så, att ändring i beslut som, med undantag av ministerierna, fattats av en myndighet som med stöd av statistiklagen framställer statistik skall sökas hos länsrätten som första instans.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inte några verkningar i fråga om organisation och personal. Propositionen kompletterar privata inrättningsansvar utgör uppgiftsskyldighet i någon mån.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänstuppslag.

drag vid finansministeriet. Utlåtanden har begärts hos alla ministerier, statistikmyndigheter och betydande uppgiftslämnare.

Man ansåg i utlåtandena att de föreslagna ändringarna är motiverade. Målet har varit att beakta de ändringsförslag av teknisk karaktär som anförts i utlåtandena.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter föranleder inte någon ändring av statistiklagen.

Vid beredningen av propositionen har beaktats regeringens proposition med förslag till lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt till lagar som har samband med den (RP 30/1998 rd) och regeringens proposition med förslag till personuppgiftslag och till vissa lagar som har samband med den (RP 96/1998 rd) samt rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt. I lagen ingår inte några bestämmelser som kräver en övergångsperiod eller särskilda förberedelser för ikraftträdandet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreligger Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av statistiklagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i statistiklagen av den 21 januari 1994 (62/1994) 17 § 2 och 3 mom., 21 § 1 mom. och 26 § samt fogas till 11 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., och till lagen en ny 19 a § som följer:

11 §

Uppgiftsskyldighet

enligt lag eller förordning eller enligt föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lag eller förordning är skyldiga att lämna för statistikframställningen nödvändiga uppgifter om sin ekonomi, sina produkter och den service de tillhandahåller samt om de

De som sköter offentliga serviceuppgifter

resurser verksamheten förutsätter och om användningen av dessa resurser.

17 §

Hemlighållande av uppgifter

Uppgifter som beskriver statliga och kommunala myndigheters verksamhet och produktionen av offentlig service samt som är offentliga enligt annan lagstiftning är offentliga.

Uppgifter om företags, koncerners, samsunds och yrkesutövares affärs- och samsfundssignum och sådant signums giltighetstid samt namn, språksignum, hemkommun och adress, juridisk form, bransch, var verksamheten är belägen, driftsställen, huvudsakliga nyttigheter, antal anställda och omsättning, idkande av utrikeshandel samt, i fråga om koncerner, koncernförhållanden är offentliga.

19 a §

Europeiska gemenskapens rättsakter

Europeiska gemenskapens direktiv angående statistik och andra beslut som kräver genomförande genomförs i andra frågor än sådana som hör till lagstiftningens område

genom beslut av den statistikmyndighet till vars verksamhetsområde ifrågavarande ärende hör.

I fråga om statistik som ingår i Europeiska gemenskapens statistiska program tillämpas rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik. Bestämmelserna i denna lag tillämpas dock till den del rådets förordning inte skall tillämpas.

21 §

Kostnader

En statistikmyndighet har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i 10 §. Om det emellertid är fråga om utlämnande av omfattande uppgiftsmaterial av masskaraktär som uppgiftslämnaren förfogar över, ersätts de särkostnader som utlämnandet av uppgifterna direkt orsakar.

26 §

Ändringsökande

Ändring i beslut som myndigheter som framställer statistik har fattat med stöd av denna lag får sökas i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Denna lag träder i kraft den 1998.

Helsingfors den 16 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouni Backman

Lag

om ändring av statistiklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i statistiklagen av den 21 januari 1994 (62/1994) 17 § 2 och 3 mom., 21 § 1 mom.
och 26 § samt
fogas till 11 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., och en ny
19 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Uppgiftsskyldighet

De som sköter offentliga serviceuppgifter enligt lag eller förordning eller enligt föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lag eller förordning är skyldiga att lämna för statistikframställningen nödvändiga uppgifter om sin ekonomi, sina produkter och den service de tillhandahåller samt om de resurser verksamheten förutsätter och om användningen av dessa resurser.

17 §

Hemlighållande av uppgifter

Uppgifter som beskriver statliga och kommunala myndigheters verksamhet är offentliga.

Utöver vad som stadgas i lagen om utlämnande av affärs- och samfundssignum (1126/90) är uppgifter om företags och samfunds samt yrkesutövares bransch, var verksamheten är belägen, driftsställen, huvudsakliga nyttigheter, antalet anställda och omsättning samt idkande av utrikeshandel offentliga.

Uppgifter som beskriver statliga och kommunala myndigheters verksamhet och produktionen av offentlig service samt som är offentliga enligt annan lagstiftning är offentliga.

Uppgifter om företags, koncerners, samfunds och yrkesutövares affärs- och samfundssignum sådant signums giltighetstid samt namn, språksignum, hemkommun och adress, juridisk form, bransch, var verksamheten är belägen, driftsställen, huvudsakliga nyttigheter, antal anställda och omsättning, idkande av utrikeshandel samt, i fråga om koncerner, koncernförhållanden är offentliga.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

19 a §

Europeiska gemenskapens rättsakter

Europeiska gemenskapens direktiv angående statistik och andra beslut som kräver genomförande genomförs i andra frågor än sådana som hör till lagstiftningens område genom beslut av den statistikmyndighet till vars verksamhetsområde ifrågavarande ärende hör.

I fråga om statistik som ingår i Europeiska gemenskapens statistiska program tillämpas rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik. Bestämmelserna i denna lag tillämpas dock till den del rådets förordning inte skall tillämpas.

21 §

Kostnader

En statistikmyndighet har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i 10 §. Om det emellertid är fråga om utlämnande av omfattande uppgiftsmaterial av masskaraktär som uppgiftslämnaren förfogar över ersätts de direkta kostnader som utlämnandet av uppgifterna orsakar.

En statistikmyndighet har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i 10 §. Om det emellertid är fråga om utlämnande av omfattande uppgiftsmaterial av masskaraktär som uppgiftslämnaren förfogar över, ersätts *de särkostnader* som utlämnandet av uppgifterna direkt orsakar.

26 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som myndigheter som framställer statistik har fattat med stöd av denna lag får, om inte något annat stadgas särskilt, sökas hos högsta förvaltningsdomstolen i den ordning som särskilt stadgas om ändringssökande i högre förvaltningsmyndigheters beslut i förvaltningsärenden.

Ändring i beslut som myndigheter som framställer statistik har fattat med stöd av denna lag får sökas i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

—————
Denna lag träder i kraft den
1998.
—————